

מאמר ב' • תקון המדות

Mussar · Hebrew with Nikud and a Literal Translation

ON THIS PAGE

This page delves into the profound lesson from Moshe Rabbeinu's sin at Mei Meriva, explaining that his error wasn't a lack of intent to fulfill Hashem's command, but rather a subtle deficiency in complete emunah. Even when all human logic suggested a different path to sanctify Hashem's Name, Moshe should have relied solely on Hashem's explicit word, trusting that only good and kiddush Hashem could result from His command. The core message is that our human understanding, no matter how well-intentioned, must always yield to the Torah's wisdom and unwavering faith in Hashem.

Nikud and the literal translation are a learning aid prepared by the editor (AI-assisted, pending review), not the sefer's own vowelization.

יַעַן אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמַנְתָּם לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת בְּנֵי הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם

Because you did not believe in Me, to sanctify Me in the eyes of the Children of Israel, therefore you shall not bring these people into the Land that I have given them.

פְּרַשְׁת חֻקַּת).

Parashas Chukas).

הַחֵטָא שֶׁל מִי מְרִיבָה הִיא פְּרַשָּׁה סְתוּמָה בַּתּוֹרָה וְרַבּוּ בָּזָה הַדְּעוֹת בְּמִפְרָשֵׁי הָרֵאשׁוֹנִים וְ"ל.

The sin of Mei Meriva is an obscure passage in the Torah, and many opinions abound regarding it among the early commentators, may their memory be a blessing.

אָמְנָם מִפְּרָשׁ בְּמֵאמַר הַכָּתוּב "יַעַן אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמַנְתָּם לְהַקְדִּישֵׁנִי",

Indeed, it is explicit in the verse's statement, "Because you did not believe in Me, to sanctify Me,"

הֲרִי כִי עָקַר הַסִּבָּה לְמַעַט בְּצַד מֶה בְּקָדוּשׁ ה' הוּא אִי שְׁלֵמוֹת בְּבַחֲיָנָה עֲלִיוֹנָה בְּאֵמוּנָה בָּה'.

Behold, the main reason for a certain diminishment in Kiddush Hashem is an incompleteness in a higher aspect of emunah in Hashem.

וַיֵּשׁ לֹאמַר בָּזָה הֲרִי לֹא מְצִינוּ בְּפִירוּשׁ שִׁיָּהָא בָּזָה אֵיזָה חֵטָא בְּבַחֲיָנָה שֶׁל אִי שְׁלֵמוֹת הָאֵמוּנָה חֵס וְשְׁלֹמֹם.

And one can say regarding this, behold, we do not find explicitly that there should be in this any sin in the aspect of an incompleteness of emunah, chalilah.

וְעוֹד יֵשׁ לְהַבִּין, מֶהוּ הַחֵטָא בָּזָה שֶׁחָכָה אֶת הַסֵּלַע,

And further, there is to understand, what was the sin in this, that he struck the rock,

הֲרִי מִבְּאֵר שְׁמַתַּח לָהּ דִּבֵּר עַל הַסֵּלַע וְלֹא נָתַן מַיִם,

Behold, it is explained that initially he spoke to the rock and it did not give water,

ואחר כך הכה אותו, ואם כן למה דקדק עמו השם כל כך?

And afterwards He struck him, and if so, why did Hashem deal so strictly with him?

הלא היה מוכרח להכותו כיון שלא הוציא מים.

Was he not compelled to hit him since he did not draw water?

ומה שכתבו המפרשים שנתחלפו האבנים ולא כוון אל הסלע שצוה ה' ולכן לא נתן מים על ידי דבורו לבד,

And what the commentators wrote, that the stones got switched and he did not aim for the rock that Hashem commanded, and therefore it did not give water through his speech alone,

עדיין אינו מספיק, דאם כן מה היה לו לעשות מאחר דנתחלפו האבנים?

Still, it is not enough, for if so, what was he to do after the stones were switched?

אמנם הענין יתבאר לפי מה שמבאר במדרש רבה שם, שיחד לו הקדוש ברוך הוא למשה סלע שידיבר אליו דוקא ולא לאחר.

Indeed, the matter will be explained according to what is explained in Midrash Rabbah there, that the Holy One, blessed be He, designated for Moshe a rock from which He would speak specifically to him and not to another.

וידוע כי תכלית כל הנסים והנפלאות הוא רק לקדש שם שמים,

And it is known that the purpose of all the miracles and wonders is only to sanctify the Name of Heaven,

למען יכירו כלם וישיבו אל לבם גדלתו ויכלתו יתברך והשגחתו הפרטית בכל אפן ומצב,

So that all should recognize and return to their hearts His greatness and His capability, may He be blessed, and His individual hashgacha in every manner and situation,

אף להולכים במדבר.

Even for those who walk in the desert.

שם.

There.

ואיתא במדרש רבה (שם) שהתחילו ישראל לאמר: "יודע משה חק הסלע, אם הוא מבקש יוציא לנו מים מזו".

And it is brought in Midrash Rabbah (there) that Yisrael began to say: "Moshe knows the law of the rock; if he desires, he will bring forth water for us from this one."

ונמצא משה עומד בספק אם שומע להם הוא מבטל דברי המקום, עכ"ל.

And Moshe found himself standing in doubt: if he listens to them, he nullifies the words of Hashem, until here are his words.

נמצא שגִּרְמוּ לְמַשָּׁה בְּהִרְהוּרֵי לָכֶם וּבְטַעֲנוֹתֵיהֶם סִפֵּק עֲצוּם וּמְבוּכָה גְדוֹלָה,

It turns out that they caused Moshe, with their thoughts about you and their claims, tremendous doubt and great confusion,

אם לַעֲשׂוֹת כְּדִבְרֵיהֶם וּלְדַבֵּר לְסֵלַע אַחֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה חִלּוּל הַשֵּׁם,

If to do according to their words and to speak to another rock, in order that there should not be a desecration of Hashem's Name,

מִהַחֲשַׁד שֶׁלָּהֶם, וּבִנְפֹל חֲשָׁדָם יִגְדֹּל קְדוּשַׁת שֵׁם שָׁמַיִם,

from their suspicion, and when their suspicion falls away, the sanctification of Hashem's Name will increase,

אוּ לְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע שֶׁיִּיָּחַד לוֹ ה' כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַטֵּל צוּי הַמָּקוֹם,

or to speak to the rock that Hashem designated for him, so as not to nullify the command of the Omnipresent One,

וְאִם שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה חִלּוּל הַשֵּׁם יִהְיֶה מֵהַ שִּׁיָּהִי.

And even if a Chillul Hashem comes from this, let it be what it will be.

וְאִלּוּ יָדַע כִּי אִם גַּם יִקְרִי צוּי ה' יִהְיֶה קְדוּשַׁת ה' בְּלִי גִרְעוֹן,

And if he knew that even if he fulfills Hashem's command, there will be a sanctification of Hashem's Name without any deficiency,

לֹא הָיָה חֵת מִפְּנֵי כָל, וְדַעְתָּם שֶׁל שְׂשִׁים רְבּוּא אֲנָשִׁים הָיָה אֶצְלוֹ כְּאִין וְאָפֶס,

He was not afraid of anyone, and the opinion of six hundred thousand people was to him as nothing and naught,

לְעֻמַּת דַּעַת הַמָּקוֹם, כִּי מֵהַ נִחְשָׁב אִם יִתְקַבְּלוּ כָּל דַּעוֹת בְּנֵי אָדָם מִיּוֹם בְּרֹא אֱלֹקִים אָדָם עַל הָאָרֶץ
עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת מִכָּל אָמָה וְלָשׁוֹן,

Compared to the mind of the Omnipresent, for what is considered even if all the opinions of mankind from the day Elokim created man on the earth until the end of all generations, from every nation and tongue, were accepted,

חֲכָמִי וּמְבִינִי, לְעֻמַּת דִּבְרֵי ה'?

The wise and understanding, as opposed to the word of Hashem?

אֲלֹא שֶׁדִּבְרֵיהֶם גִּרְמוּ לוֹ שֶׁיִּפְחַד מִן לֹא יִתְקַיֵּם קְדוּשַׁת ה' וְלֹא יֵצֵא לְפַעַל כּוֹנֵן הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא,

Rather, their words caused him to fear lest the sanctification of Hashem's Name not be fulfilled, and the intention of the Omnipresent, blessed be He, not come to fruition,

כִּי כָּל כּוֹנֵן ה' הַכֹּלְלִית בְּכָל הַנִּסִּים הוּא לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ בְּקֶרֶב הָאָרֶץ,

For the entire general intention of Hashem in all the miracles is to magnify His Name in the midst of the earth,

וּכְמִשְׁכַּח "וְלִמְעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ".

And as it is written, "And in order to declare My Name throughout the entire earth."

וְאִם יֹאמְרוּ כִּי זֶה מַעֲשֵׂי טָבַע,

And if they will say that this is the work of nature,

לפי שיודע חק הסלע, אם כן כל עקרו של גס הוא לבטלה,

Since He knows the law of the rock, if so, the entire essence of the miracle is to nullify it,

ועל כן היה עומד ושוקל באיזה אופן יגדל הקידוש השם,

And therefore he would stand and weigh in what manner the sanctification of Hashem's Name would be magnified,

אם משנוי קצת דבורו של מקום לצרה שעשה או מקיום דברי המקום בתמימות?

Is it from a slight change in the word of Hashem for a temporary need, or from fulfilling the words of Hashem with wholeness?

ואיך הכריע הספק?

And how did he decide the doubt?

הנה מבאר ברש"י ז"ל שהם דברו לסלע אחר כי הכריע בדעתו כי הקדוש השם יהיה דוקא אם ידבר אל הסלע שבקשו כל ישראל שלא יהיה להם שום הרהור ופתחון פה לטעון עליו,

Behold, it is explained in Rashi zt'l that they spoke to a different rock, for he decided in his mind that the sanctification of Hashem's Name would specifically be if he spoke to the rock that all of Yisrael requested, so that they would not have any thought or opening of a mouth to complain against him.

ועל ידי זה יכירו כלם כי אין עוד מלבדו,

And through this, everyone will recognize that there is nothing else besides Him,

וגם יהיה להם התלמדות, מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מכל מקום מקיים דבורו של מקום,

And also there will be for them a lesson: what this rock, which does not speak and does not hear and does not need sustenance, nevertheless fulfills the word of the Omnipresent One,

קל וחמר אנו (רש"י, שם).

All the more so, we (Rashi, there).

ובחר באופן זה מלבחר בקיום דברי המקום בשביל הפחד מפני חלול השם,

And he chose this way, rather than choosing to fulfill the words of the Omnipresent One out of fear of a Chillul Hashem,

שאם יעשה כמו שהוא מצוה ישארו עם חשדים ואין לה חלול השם יותר גדול מזה,

that if he acts as he is commanded, they will remain with suspicions, and you have no greater desecration of Hashem's Name than this.

אשר על כן באמת דבר מתחלה אל הסלע ולא נתן מים,

Therefore, in truth, He spoke initially to the rock and it did not give water,

כיון שלא על הסלע הנה צוהו המקום,

Since it was not concerning this rock that Hashem commanded him,

אַלֵּא מִכַּח הַחֲשׁוֹבֹן הַטָּהוֹר הַנִּצָּל מִכָּל נִגְיָעָה עֲצֻמִּית.

Rather, from the strength of the pure reckoning, saved from all self-interest,

לְבָרַח מִחִלּוּל הַשֵּׁם, וּלְהַגְדִּיל הַקְדוּשׁ הַשֵּׁם נָתַן לוֹ עֹז וְתַעֲצוּמוֹת שֶׁלֹּא לְהִבִּיט עַל זֶה,

To flee from Chillul Hashem, and to increase Kiddush Hashem, gave him strength and might not to look at this,

וְהִכָּה אוֹתוֹ שְׁתֵּי פְעָמִים עַד שֶׁיֵּצְאוּ מַיִם.

And he struck it two times until water came out.

אָמְנָם לְפִי חֲשָׁבוֹן זֶה צָרִיכִין לְהִבִּין מִדּוּעַ נֶעְנַשׁ עַל זֶה?

Indeed, according to this reckoning, we need to understand why he was punished for this?

הֲלֹא כָּל אִמְץ רֹחוֹ לַעֲמֹד בְּחֲשָׁבוֹנוֹ הָיָה רַק לְשֵׁם שָׁמַיִם,

Was not all the strength of his spirit to stand in his accounting only for the sake of Heaven,

וּמִצַּד עֲצָמוֹ לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם פְּנִיָּה לַעֲבֹר עַל צֻוֵּי הַשֵּׁם,

And from his own side, he had no inclination whatsoever to transgress the command of Hashem,

כִּי לֹא פָּחַד מִטַּעֲנוּתֵיהֶם כָּלֵל אֵלֶּא פֶּן יוֹלֵד חֵס וְשְׁלוֹם חִלּוּל הַשֵּׁם,

For he did not fear their claims at all, but rather lest, Hashem should protect us, a desecration of Hashem's Name be born.

וְאִף לְפִי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה לְפַעְמִים "בִּיטּוּלָהּ זֶהוּ קִיּוּמָהּ",

And even according to the way of the Torah, sometimes "its nullification, that is its fulfillment."

וְאִם רָאָה שֶׁהַשָּׁעָה צָרִיכָה לְכַךְ לְבַטֵּל דְּבָרֵי הַמָּקוֹם לְהַגְדִּיל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם לְדוֹרוֹת.

And if he saw that the hour required it, to nullify the words of the Omnipresent, to magnify Kiddush Hashem for generations,

מִדּוּעַ נֶעְנַשׁ עַל זֶה?

Why was he punished for this?

אָמְנָם אֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ:

Indeed, it is stated in the Midrash:

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימּוֹן בֶּשֶׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מֹשֶׁה הִכָּה אֶת הַסֵּלַע וְכָל הַצּוּרִים שֶׁבַּמִּדְבָּר הוֹבְקָעוּ וְהָיוּ מוֹצִיאֵין מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: יִבְקַע צוּרִים בַּמִּדְבָּר (תְּהִלִּים).

Rabbi Yehudah the son of Rabbi Simon said in the name of Rabbi Yehoshua ben Levi: Moshe struck the rock, and all the rocks in the wilderness were split open and were bringing forth water, as it is stated: 'He split rocks in the wilderness' (Tehillim).

וּבַמָּקוֹם אַחֵר אֵיתָא "אֶפְּלִיז צְרוּר קָטָן נָתַן מַיִם",

And in another place it is stated, "Even a small pebble gave water",

ומעתה יש להבין כי כל החשבון לעשות כדבריהן אף על פי שיש בו משקל גדול,

And now, it is to be understood that all the reckoning to do according to their words, even though there is great weight in it,

בכל זאת המשקל הוא רק ענין של מקום לטעות "מדרכי ההשגחה העליונה לבחון את כל אחד לפי מדרגתו.

Nevertheless, the weight is only a matter of a place to err. It is from the ways of the Supernal Providence to test each person according to his level.

ובאמת אם היה מדבר אל הסלע שצוהו המקום כמו כן לא היה חלול השם,

And in truth, if he would have spoken to the rock, as the Omnipresent commanded him, it would likewise not have been a desecration of Hashem's Name,

כי גם אז לא היה להם שום פתחון פה למעט גדל הנס כחשדם,

For even then they had no opening of a mouth to diminish the greatness of the miracle, as was their suspicion,

והיו כלם מכירים הנס בברור,

And they would all recognize the miracle clearly,

אחר שכל הסלעים נתנו מים וגם אותו הסלע שהראה עליו באצבע ואפלו צרור קטן.

After all the rocks gave water, and also that rock that he pointed to with a finger, and even a small pebble.

אם כן הרי יש בכלל מאתים מנה ובצווי השם נכלל גם חשבוננו ונתגלה כי חשבוננו מוטעה,

If so, behold, there are in total two hundred maneh, and in Hashem's command our reckoning is also included, and it was revealed that our reckoning is mistaken,

ועל ידי חשבוננו גרם גרעון בקדוש השם בזה שהיה צריך להכאה,

And through our reckoning, we caused a deficiency in the sanctification of Hashem, in that it required a blow,

ועוד להכות שתי פעמים, ואלו עשה כדבר ה' היו יוצאים המים על ידי דבורו לבד.

And furthermore, to strike two times, and if he had done according to Hashem's word, the water would have come out through his speech alone.

וגם מכל הסלעים היו יוצאים מים.

And also from all the rocks, water would come out.

ואמנם שהבחון לכבות ידע כי יהיה פה לחשוד,

And truly, He Who examines hearts knows that there will be here room to suspect,

אבל גם היה בידיעתו כי בסוף יתברר הקדוש השם למפרע,

But it was also in his knowledge that in the end, the sanctification of Hashem's Name would become clear retroactively,

ואף ששכל האדם אינו יכול לכלכל הדברים כי בהנה דבריהם חזקים ומאין לו לדעת כי אחר כך יתברר
כי הנכון הוא,

And even though a person's intellect cannot contain these matters, for in the present their words are strong, and from where can he know that afterwards it will become clear that it is the correct thing,

שלא להביט אל השדם והלא אין לדין אלא מה שעין רואות?

Not to look at the demons? But doesn't a judge have only what his eyes see?

אמנם על זאת היתה התוכחה מהשם על משה רבנו,

Indeed, concerning this was the rebuke from Hashem upon Moshe Rabbeinu,

כי במקום שכלתה עין השכל לראות נכוחה,

For in a place where the eye of the intellect ceased to see uprightly,

שם מתחלת לשפוט נכוחה האמונה בדבר ה',

There, the emunah in the word of Hashem begins to judge truthfully,

וכיון שהיה לו צווי מפורש,

And since he had a clear command,

היה לו להאמין כי בודאי יסתובב מזה קדוש השם,

He should have believed that certainly a Kiddush Hashem would result from this,

והיה צריך להרחיק בלבו משתוקק לקדש שם שמים,

And he would need to distance from his heart, which yearns to sanctify Hashem's Name,

את ההרהור הזה שיתכן חס ושלום לצמוח חלול השם מצווי השם,

This thought, that it is possible, Hashem should spare us, for a desecration of Hashem's Name to grow out of a command of Hashem,

כי זאת היא דבר נמנע בהחלט.

For this is an absolutely impossible thing.

כשם שלא יצא חשך מאור כן לא יתכן שיצא מצווי השם חלול השם.

Just as darkness did not come from light, so too it is not possible that a desecration of Hashem's Name should come from Hashem's command.

ואף כי ששים רבוא שכלי בני אדם הסכימו בדעה אחת לחשד הדברים,

And even if six hundred thousand human intellects agreed with one opinion to suspect the matters,

ואין לה חלול השם גדול מזה,

And you have no greater desecration of Hashem's Name than this,

הָיָה צָרִיךְ לְבַטֵּל כָּל דְּעוֹת בְּנֵי הָאָדָם לְעֵמֶת צוּי מִפְּרֶשׁ שֶׁל הַמָּקוֹם,

He needed to nullify all opinions of human beings in comparison to an explicit command of the Omnipresent One,

וְהָיָה צָרִיךְ לְהֶאֱמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה כִּי בּוֹדָאִי יְהִיָּה קְדוֹשׁ הַשֵּׁם,

And he needed to believe with complete emunah that certainly there would be a Kiddush Hashem,

עַד שֶׁכָּל דְּעָתָם יְהִיָּה לִפְנָיו כְּדַעַת יָחִיד קָטָן שֶׁבְּקִטְנִים אֲשֶׁר כָּל דְּעָתוֹ הוּא דִּמְיוֹן כּוֹזֵב,

until all their understanding will be before Him like the understanding of a single, small one among the smallest, whose entire understanding is a false imagination,

וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת אֶצְלוֹ מָקוֹם לְטָעוֹת כָּלֵל וּכְלָל.

And there should not have been any room for him to err at all, at all.

וּבִשְׁבִּיל שֶׁלֹּא הִכְרִיעַ בְּשִׁכְלֵי הַתּוֹרָה,

And because he did not decide with the Torah's intellect,

כָּל שִׁכְלֵי בְנֵי אָדָם, הוֹכִיחוּ הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּלִשׁוֹן: יַעַן אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמַנְתָּם בִּי לְהַקְדִּישָׁנִי.

All human intellects, the Holy One, blessed be He, rebuked with the expression: 'Because you did not believe in Me to sanctify Me.'

וְלֹא אָמַר יַעַן אֲשֶׁר לֹא קִיַּמְתָּם אֶת דְּבַר ה',

And He did not say, 'Because you did not fulfill the word of Hashem,'

כִּי לֹא עָשָׂה כֵּן חֵס וְשָׁלוֹם מִפְּנֵי שֶׁפָּחַד לַעֲבֹר עַל דְּעַת הָעָם,

For he did not do so, chalila, because he was afraid to transgress the will of the people,

וּכְוֹנֵתוֹ הָיְתָה רְצוּיָה מְאֹד,

And his intention was very desirable,

וּמִצַּד עֲצָמוֹ הָיָה כְּמַלְאָךְ מוֹכֵן לְקִיַּם אֶת דְּבַר ה',

And from his own side, he was like an angel, ready to fulfill the word of Hashem,

אֲלֵא שֶׁעָשָׂה כֵּן מִפְּנֵי שֶׁפָּחַד פֶּן יְהִיָּה מִהִמָּצוּה חֲלוּל הַשֵּׁם.

Rather, he did so because he feared lest there be from the mitzvah a desecration of Hashem's Name.

וְעַל זֶה בָּא מֵאֲמַר ה' שָׂאִין נִכּוֹן לַחֲשֹׁד כֵּן,

And regarding this, the word of Hashem came, that it is not proper to suspect thus,

וּמִתְבָּאֵר בְּדִיוֹק לְשׁוֹנוֹ יַעַן אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמַנְתָּם בִּי לְהַקְדִּישָׁנִי,

And it is explained precisely by its wording, 'Because you did not believe in Me, to sanctify Me,' (Bamidbar 20:12).

לֹא הָיָה לָהּ אֱמוּנָה חֲזָקָה אֲשֶׁר מִצְוֵי הַשֵּׁם יֵצֵא וְדַאי קְדוּשַׁת הַשֵּׁם,

You did not have strong emunah that from Hashem's command there will certainly come forth Kiddush Hashem,

וְלֹא הָיָה לָהּ מָה לִּפְחֹד מִדַּעַת כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִם בְּשַׁעַת שְׂכָל הַחֲשָׁבוֹנוֹת מֵרָאִים מָקוֹם לְטָעוֹת הָיָה שְׂכָל הַתּוֹרָה צָרִיךְ לְהִכָּרִיעַ עַל הַכֹּל,

And you would not have had what to fear from the opinion of all of Yisrael, and even at a time when all calculations show room for error, the Torah's intellect would have to decide over everything,

וְאִם הִיְתָה הַהִכָּרְעָה בְּלִמְיָה נְכוֹנָה,

And if the decision was not correct,

בְּעַל כָּרְחָה שֶׁחֲסָרָה בְּבַחֲיָנָה דְּקָה,

against her will, that she is lacking in a subtle aspect,

הָאֱמוּנָה בְּכָלֵל הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא יִתְכַּן לְהוֹלִיד חִלּוּל הַשֵּׁם מִתּוֹךְ צִוּי ה'.

The emunah in this principle, that it is not possible for a chillul Hashem to be born from within a command of Hashem.

אֲמָנָם עֲקָר הַקְדוּשַׁת הַשֵּׁם יָבוֹא מִקְיוֹם הַמִּצְוָה וְלֹא זוּלָתָהּ זֶה כָּלֵל.

Indeed, the main sanctification of Hashem's Name will come from fulfilling the mitzvah, and not from anything other than this at all.

וְזֶה שֶׁאָמַר: בְּטַח אֶל ה' בְּכָל לִבְךָ וְאֵל בִּינְתָךְ אֵל תִּשָּׁעַן (מִשְׁלֵי ג').

And this is what it says: "Trust in Hashem with all your heart, and do not lean on your own understanding" (Mishlei 3).

גַּם אִם תִּרְצֶה לִפְעָמִים לְשַׁנּוֹת אֶת דְּבַר ה' בְּחִשְׁבּוֹן אֲשֶׁר בְּדַרְךָ זֶה יִגְדִּיל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם עוֹד יוֹתֵר,

Even if you will sometimes want to change the word of Hashem with the calculation that in this way it will increase Kiddush Hashem even more,

גַּם בְּזֶה עַל בִּינְתָךְ אֵל תִּשָּׁעַן,

Also in this, do not lean on your own understanding,

אֵלָּא לֹא יָזוּז מִדְּבַר ה' אֶפְלוּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה.

Rather, he should not budge from the word of Hashem, even a hair's breadth.

וְעַל גִּמְרַת הַשְּׁלֵמוֹת שִׁוְצִיָּא אָדָם לִפְעַל מִבְקָשׁוֹ הַטוֹב צָרִיךְ לְבָטֹחַ בִּה' כַּמְבָּאָר בְּמִסְכַּת שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לְשִׁלְשָׁה דְּבָרִים בְּדַרְךְ עֲבוּדָתוֹ,

And regarding the completion of perfection, that a person should bring his good desire into actuality, he needs to trust in Hashem, as is explained in a Masechta that a person needs three things in the path of his avodah,

נִקְדַּת הָאֱמֶת, אַחֵר כִּי עֵיוֹן הַמַּעֲשֶׂה וּלְבִסּוּף בְּטָחוֹן בִּה',

The point of truth, afterwards the contemplation of the deed, and finally trust in Hashem,

ועל ידי זה בודאי יצליח כמו שכתוב: לא ימנע טוב להולכים בתמים.

And through this, he will surely succeed, as it is written: 'He will not withhold good from those who walk with sincerity.'

וההבדל אשר בין האדם המסור לברר מדותיו לאדם אשר אינו מברר מדותיו, ההודאה על חסרונו אחר הברור, כי מי שעומד על ברור המדות אם יברר לו חסרונו,

And the difference between the person who is dedicated to clarifying his character traits and the person who does not clarify his character traits is the admission of his deficiency after the clarification, for one who stands on the clarification of character traits, if he clarifies his deficiency,

הגם שאין לו באמת החסרון שהוא אשר עליו יגלה אָזְנוֹ למוסר המוכיח לו חטאו,

Even though he truly does not have that flaw about which he would open his ears to the mussar of the one rebuking him for his sin,

גם אז יודה כי יש לו.

Even then he will admit that he has it.

כי על ידי האזנת התוכחה יחדר למעמקי לבבו, ואם ירגיש בקרבו איזה פגם יחדר לתקנו.

For through listening to the rebuke, it will penetrate the depths of his heart, and if he feels within himself any blemish, he will hasten to fix it.

ומי שאינו עומד על ברור המדות,

And one who does not stand upon the clarification of his middos,

גם אם יברר לו חסרונו אשר יש לו באמת גם אז יחפה עליו ויכחיש ולא יודה כלום.

Even if he clarifies for himself his deficiency that he truly has, even then he will cover it up and deny it and not admit anything at all.

וזה מצוינו אצל דוד המלך עליו השלום כשפא נתן הנביא להוכיחו על מעשה פת שבע,

And this we find by Dovid HaMelech, alav hashalom, when Noson HaNavi came to rebuke him concerning the incident of Bas Sheva,

ענה "חטאתי לה" (שמואל ב' י"ב).

He answered, "I have sinned to Hashem" (Shmuel II 12).

והגם שאמר חז"ל כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה (שבת נ"ו), ולא היה שום חטא אצל דוד.

And even though Chazal said, 'Anyone who says Dovid sinned is merely mistaken' (Shabbos 56a), and there was no sin at all with Dovid.

וזהו מוכן כיון שחז"ל מעידין עליו אשר עשה כל זה בחשבון צדק.

And this is understood, since Chazal testify about him that he did all this with a righteous reckoning,

כל שכן שדוד בעצמו כי הוא צדיק במעשהו ואין עליו שום טענה כלל.

All the more so that Dovid himself, for he is righteous in his deed and there is no claim against him at all.

נמצא שהיה לו לדון נתן הנביא למורד במלכות, והוא ענה על דבריו חטאתי לה, ולמה?

It turns out that Natan HaNavi should have been judged as a rebel against the monarchy, yet he answered concerning his words, 'I have sinned to Hashem,' and why?

הלא גם התורה מעידה עליו שלא היה שום חטא?

Doesn't the Torah also testify about him that there was no sin?

וכל שכן שגם הוא היה צריך להעיד עליו כן,

And all the more so that he too needed to testify about him thus,

הלא לפי הרגלו של אדם הוא מחפה גם על החסרון שידוע לו,

Is it not so that according to a person's habit, he also covers up the deficiency that is known to him,

ואינו רוצה להודות עליו בשום אופן.

And he does not want to admit to it in any way.

ועוד יותר, אף על חסרון שגם הוא ידע,

And even more, even concerning a deficiency that he too knew,

אשר הוא ידוע לחברו, בכל זאת אינו מודה עליו והוא מחפש בכל הערמימות לחפותו ולהסתירהו ולהפך מן החסרון למעלה,

which is known to his friend, despite all this he does not admit to it, and he searches with all cunning to cover it up and to hide it, and to turn the deficiency into a virtue,

בכונה נוספת, בהכחשה ובמאואות,

with additional intent, with denial and with deceit,

עאכופ"ף כי לא יודה על החסרון אשר אין לו באמת.

All the more so, that he will not admit to the deficiency that he truly does not have.

ואצל דוד מצינו אשר אמר חטאתי לה' גם על חסרון אשר לא היה לו, ואיה יובן פשר דבר.

And regarding Dovid, we find that he said, "I have sinned to Hashem," even concerning a deficiency that he did not have, and how can the meaning of this matter be understood?

WHAT TO TAKE FROM IT

The practical takeaway is to always trust in Hashem's explicit commands, even when our own reasoning, aiming for a greater kiddush Hashem, suggests an alternative. We must internalize that a command from Hashem can never lead to a chillul Hashem, and our avodah is to fulfill His will precisely, without relying on our own intellect. This requires a deep, unshakeable emunah, where all human opinions, even those of the masses, become as naught compared to the word of the Ribbono shel Olam.

